Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. sausio 18 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 2003/96/EB — Energetikos produktų ir elektros energijos apmokestinimas — Mokesčio sumažinimas — Materialinė taikymo sritis — Lengvatos, susijusios su bendrų elektros sistemos išlaidų padengimu — 17 straipsnis — Daug energijos vartojančios įmonės — Lengvatos, suteiktos tik apdirbamosios pramonės sektoriaus įmonėms — Leistinumas“

Byloje C-189/15

dėl *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) 2015 m. kovo 17 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. balandžio 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Istituto di Ricovero e Cura a Carattere Scientifico (IRCCS) – Fondazione Santa Lucia

prieš

Cassa conguaglio per il settore elettrico,

Ministero dello Sviluppo economico,

Ministero dell’Economia e delle Finanze,

Autorità per l’energia elettrica e il gas,

dalyvaujant

2M SpA,

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Juhász, teisėjai C. Vajda (pranešėjas) ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

* Proceso kalba: italų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Istituto di Ricovero e Cura a Carattere Scientifico (IRCCS) – Fondazione Santa Lucia*, atstovaujamo advokato G. Pellegrino,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* A. Vitale ir P. Gentili,

— Europos Komisijos, atstovaujamos K. Herrmann, M. Owsiany-Hornung ir F. Tomat,

susipažinęs su 2016 m. balandžio 21 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, keičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas, 9 sk., 1 t., p. 405), 17 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Istituto di Ricovero e Cura a Carattere Scientifico (IRCCS) – Fondazione Santa Lucia* (Mokslo tyrimų, susijusių su gydimu ligoninėse ir reabilitacija, institutas – Santa Lučės fondas, toliau – Fondas) ginčą su *Cassa conguaglio per il settore elettrico* (Kompensacinis elektros sektoriaus fondas, Italija), *Ministero dello Sviluppo economico* (Ūkio plėtros ministerija, Italija), *Ministero dell'Economia e delle Finanze* (Ekonomikos ir finansų ministerija, Italija) ir *Autorità per l'energia elettrica e il gas* (Elektros energijos ir dujų priežiūros institucija, Italija) dėl kompetentingų Italijos valdžios institucijų atsisakymo leisti Fondui pasinaudoti nacionaline lengvatų, taikomų sumoms, mokėtinoms siekiant padengti bendras Italijos elektros sistemos išlaidas (toliau – bendros elektros sistemos išlaidos), sistema.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2003/96 9, 10 ir 11 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(9) Valstybėms narėms turėtų būti suteiktas lankstumas, būtinas jų nacionalines sąlygas atitinkančioms politikos sritims nustatyti ir įgyvendinti.

(10) Valstybės narės nori įdiegti arba išlaikyti įvairias mokesčių rūšis, taikomas energetikos produktams ir elektros energijai. Tuo tikslu valstybėms narėms turėtų būti leidžiama laikytis Bendrijos minimalių apmokestinimo lygių, atsižvelgiant į bendrąjį mokestį, taikomą visų netiesioginių mokesčių, kuriuos jos nusprendė taikyti (išskyrus [pridėtinės vertės mokestį] PVM) atžvilgiu.

(11) Šiai Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos apmokestinimo struktūrai įgyvendinti skirtą mokesčių tvarką pasirenka valstybė narė. Šiuo atžvilgiu, valstybės narės gali nuspręsti nedidinti bendros mokesčių naštos, jei mano, kad šio mokesčių neutralumo principo įgyvendinimas galėtų prisidėti prie jų mokesčių sistemų pertvarkymo ir modernizavimo skatinant veiklą, leidžiančią labiau saugoti aplinką ir padidinti darbo jėgos sunaudojimą.“

4 Direktyvos 2003/96 1 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės energetikos produktus ir elektros energiją apmokestina pagal šią direktyvą.“

5 Šios direktyvos 4 straipsnyje įtvirtinta:

„1. Apmokestinimo lygiai, kuriuos valstybės narės taiko 2 straipsnyje išvardytiems energetikos produktams ir elektros energijai, negali būti mažesni už šioje direktyvoje nurodytus minimalius apmokestinimo lygius.

2. Šioje direktyvoje „apmokestinimo lygis“ yra visas mokestis, taikomas visų netiesioginių mokesčių (išskyrus PVM) atžvilgiu, atidavimo naudojimui metu tiesiogiai ar netiesiogiai paskaičiuotų pagal energetikos produktų ir elektros energijos kiekį.“

6 Minėtos direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Šis straipsnis taikomas toliau išvardytiems pramoniniams ir komerciniams tikslams:

<…>

b) stacionariniams varikliams;

c) statybos ir viešuosiuose darbuose naudojamiems įrenginiams bei mašinoms;

<…>“

7 Tos pačios direktyvos 11 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Šioje direktyvoje „naudojimas verslui“ – tai pagal 2 dalį nustatyto verslo subjekto, kuris į bet kokią vietą savarankiškai tiekia prekes ir paslaugas, naudojimas nepriklausomai nuo šios ekonominės veiklos tikslo ir rezultatų.

Ekonominė veikla apima visą gamintojų, prekybininkų ir asmenų, teikiančių paslaugas, įskaitant kalnakasybą ir žemės ūkio veiklą, taip pat įvairių [laisvųjų] profesijų žmonių darbą.

<…>

2. Šios direktyvos atžvilgiu, verslo subjektu laikoma įmonė ar juridinis asmuo [laikomas ne mažesnis nei dalis įmonės ar juridinio asmens subjektas], kuris organizaciniu požiūriu sudaro savarankišką verslo įmonę, kitaip tariant, subjektas, gebantis funkcionuoti savarankiškai.

<…>

4. Naudojimo verslui atveju sumažinto apmokestinimo lygio taikymą valstybės narės gali riboti.“

8 Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jei šioje direktyvoje nustatyti apmokestinimo lygiai, bendrai paėmus, taikomi kiekvienai įmonei, valstybės narės gali taikyti mokesčio sumažinimą energetikos produktams, naudojamiems šildymui ar 8 straipsnio 2 dalies b ir c punktuose nurodytiems tikslams bei elektros energijai šiais atvejais:

a) daug energijos naudojančių įmonių naudai.

„Daug energijos naudojanti įmonė“ – tai 11 straipsnyje nurodytas verslo subjektas, kai energetikos produktų ir elektros energijos pirkimas sudaro mažiausiai 3,0 % gamybos vertės arba nacionalinis mokestis už elektros energiją sudaro mažiausiai 0,5 % pridėtinės vertės. Šiame apibrėžime valstybės narės gali taikyti labiau apribojančias sąvokas, tarp jų ir pardavimo vertės, technologinio proceso ir sektoriaus apibrėžimus.

<…>“

9 Šios direktyvos 26 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Valstybės narės praneša Komisijai apie priemones, kurių ėmėsi pagal 5 straipsnį, 14 straipsnio 2 dalį, 15 ir 17 straipsnius.

2. Tokios priemonės kaip atleidimas nuo mokesčio, jo sumažinimas, diferencijavimas ar grąžinimas šioje direktyvoje apibrėžta prasme galėtų sudaryti valstybės pagalbą, o apie tai pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalį turi būti pranešama Komisijai.

Informacija, pateikta remiantis šia direktyva, neatleidžia valstybių narių nuo įsipareigojimo teikti informaciją pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalį.“

10 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos direktyvos 2008/118/EB dėl bendros akcizų tvarkos, panaikinančios Direktyvą 92/12/EEB (OL L 9, 2009, p. 12), 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Šia direktyva nustatomos bendrosios nuostatos dėl akcizų, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai yra apmokestinamas toliau nurodytų prekių (toliau – akcizais apmokestinamos prekės) vartojimas:

a) energetikos produktų ir elektros energijos, kuriuos apima Direktyva 2003/96/EB;

<…>

2. Specifiniais tikslais valstybės narės gali akcizais apmokestinamas prekes apmokestinti kitais netiesioginiais mokesčiais, jei tie mokesčiai atitinka akcizams ar pridėtinės vertės mokesčiui taikomas Bendrijos mokesčių taisykles, susijusias su mokesčio bazės nustatymu, mokesčio apskaičiavimu, prievolės apskaičiuoti mokestį atsiradimu ir stebėsena, tačiau neįskaitant nuostatų dėl atleidimo nuo mokesčių.“

Italijos teisė

11 2007 m. vasario 2 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 26 (GURI, paprastasis priedas Nr. 68, 2007 m. kovo 22 d.) Direktyva 2003/96 buvo perkelta į vidaus teisę.

12 2012 m. birželio 22 d. Dekrete įstatyme Nr. 83 (GURI, paprastasis priedas Nr. 147, 2012 m. birželio 26 d.), kuris su pakeitimais pertvarkytas į įstatymą (toliau – Dekretas įstatymas Nr. 83/2012), numatytos skubios priemonės kraštui vystyti.

13 Dekreto įstatymo Nr. 83/2012 39 straipsnio „Elektros ir energetinių produktų apmokestinimo akcizais sistemos ir bendrų elektros sistemos išlaidų, tenkančių daug energijos vartojančioms įmonėms, peržiūros kriterijai – Specialios tarifų sistemos daug elektros energijos vartojančioms pramonės įmonėms“ 1–3 dalyse nurodyta:

„1. Ekonomikos ir finansų ministras, bendradarbiaudamas su ūkio plėtros ministru, vėliausiai iki 2012 m. gruodžio 31 d. priima vieną ar kelis dekretus, kuriais, taikant Direktyvos 2003/96 17 straipsnį <…>, apibrėžiamos daug energijos vartojančios įmonės, remiantis sąlygomis ir kriterijais, susijusiais su minimaliu vartojimo lygiu ir elektros energijos kainos įtaka įmonės veiklos kainai.

2. 1 dalyje nurodytais dekretais turi būti nustatyta supaprastinta ir teisinga elektrai ir kaip kuras naudojamiems energetikos produktams taikomų akcizų tarifų sistema, laikantis Direktyvoje 2003/96 numatytų sąlygų <…>; ši sistema turi užtikrinti nepakitusias mokestines pajamas <…>

3. Per 60 dienų nuo 1 dalyje nurodytų dekretų priėmimo Elektros energijos ir dujų priežiūros institucija nustato naujas sumas, mokėtinas siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, ir jų padalijimo galutiniams vartotojams kriterijus, atsižvelgdama į 1 dalyje nurodytuose dekretuose pateiktą daug energijos vartojančios įmonės apibrėžtį ir laikydamasi 2 dalyje nurodytų sąlygų pagal Ūkio plėtros ministro nustatytas gaires <…>.“

14 Siekiant įgyvendinti Dekreto įstatymo Nr. 83/2012 39 straipsnį 2013 m. balandžio 5 d. buvo priimtas *Decreto ministeriale – Definizione delle imprese a forte consumo di energia* (Ministerijos dekretas – Daug energijos vartojančių įmonių apibrėžtis) (GURI, Nr. 91, 2013 m. balandžio 18 d.).

15 Šio ministerijos dekreto 3 straipsnyje numatyta, kad nauja bendrų elektros sistemos išlaidų apibrėžtimi siekiama nustatyti lengvatų sistemą daug energijos vartojančioms įmonėms patvirtinus Dekreto įstatymo Nr. 83/2012 39 straipsnio 3 dalyje nurodytas ministerijos gaires. Minėto 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „bendros elektros sistemos išlaidos perskaičiuotos mažinant mokesčius pagal elektros energijos vartojimo apimtis <…>, prireikus atsižvelgiant ir į ATECO [nacionalinė ekonominės veiklos klasifikavimo sistema] kodais pažymėtus veiklos sektorius <…>“.

16 Siekiant įgyvendinti Dekreto įstatymo Nr. 83/2012 39 straipsnio 3 dalį ir minėto ministerijos dekreto 3 straipsnį 2013 m. liepos 24 d. buvo priimtos ūkio plėtros ministro gairės. Pagal jas būtent Elektros energijos ir dujų priežiūros institucija (dabar – Elektros energijos, dujų ir vandens priežiūros institucija) buvo įgaliota perskaičiuoti sumas, padengiančias bendras elektros sistemos išlaidas, suteikiant minėtame 3 straipsnyje nurodytas lengvatas tik itin daug energijos vartojančioms apdirbamosios pramonės sektoriaus įmonėms (daug energijos vartojančios įmonės).

17 Šios gairės buvo įgyvendintos trimis 2013 m. spalio mėn. priimtais Elektros energijos ir dujų priežiūros institucijos sprendimais, kuriais galimybė pasinaudoti šiomis lengvatomis iš tiesų buvo numatyta tik apdirbamosios pramonės sektoriaus įmonėms.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 Fondas – tai institutas, kuris atlieka mokslo tyrimus, susijusius su gydymu ligoninėse ir reabilitacija, ir veikia, be kita ko, sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sektoriuje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, jis patenka į „verslo subjekto“ sąvoką, vartojamą Direktyvos 2003/96 11 straipsnio 1 dalyje.

19 2014 m. Fondas kreipėsi į *Tribunale amministrativo regionale della Lombardia* (Lombardijos regiono administracinis teismas, Italija) prašydamas panaikinti aktus, kuriais kompetentingos valdžios institucijos atsisakė leisti jam pasinaudoti lengvatų sistema, taikoma sumoms, mokėtinoms siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas. Šis teismas nusprendė, kad Fondo skundas yra nepriimtinas dėl priežasčių, susijusių su jo pateikimo data.

20 Gavusi Fondo apeliacinį skundą *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) nusprendė, kad jis priimtinas. Todėl ji iš esmės nagrinėjo bylą, kurioje kilo klausimai, susiję, be kita ko, su Sąjungos teise.

21 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad gali išspręsti pagrindinėje byloje kilusius klausimus, susijusius su SESV 107 ir 108 straipsniais, nesikreipdamas į Teisingumo Teismą, jis teikia prašymą priimti prejudicinį sprendimą būtent dėl Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar lengvatos, susijusios su bendromis elektros sistemos išlaidomis, patenka į šio 17 straipsnio 1 dalies, kuri susijusi su mokesčio sumažinimu, taikymo sritį. Šiuo klausimu jis paaiškina, kad minėtos išlaidos skirtos finansuoti bendrojo intereso tikslams, kaip antai elektros energijos iš atsinaujinančių šaltinių (A3 dalis) ir energijos naudojimo efektyvumo (UC7 dalis) skatinimui, išlaidoms branduolinės energijos saugumui užtikrinti ir atitinkamose teritorijose taikomoms kompensacijoms (A2 ir MCT dalys), specialioms tarifų sistemoms valstybinei geležinkelių bendrovei (A4 dalis), kompensacijoms, skirtoms mažoms elektros sektoriaus įmonėms (UC4 dalis), paramai tyrimams, atliekamiems elektros sektoriuje (A5 dalis), „kompensacijoms už elektrą“ padengti (As dalis) ir lengvatoms, teikiamoms daug energijos vartojančioms įmonėms (Ae dalis). Anot šio teismo, bendras elektros sistemos išlaidas dengia elektros vartotojai, įskaitant įmones, kuriems jos yra padalijamos, ir jos įtrauktos į sąskaitas už elektrą.

23 Kadangi lengvatos, susijusios su bendromis elektros sistemos išlaidomis, turi būti laikomos mokesčio sumažinimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalį valstybėms narėms, kurios pagal šią nuostatą numato tokį sumažinimą, leidžiama siekiant bendrojo intereso tikslų jas suteikti tik kai kurioms itin daug energijos vartojančioms įmonėms, kurios veikia nacionalinės valdžios institucijų nurodytuose sektoriuose.

24 Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos [2003/96] taikymo sritis apima nacionalinės teisės aktus (nagrinėjamus pagrindinėje byloje), kurie, viena vertus, pateikia „daug energijos vartojančios įmonės“ apibrėžtį, atitinkančią pateiktąją minėtoje direktyvoje, ir, kita vertus, tokioms įmonėms suteikia lengvatų, taikomų sumoms, mokėtinoms siekiant padengti bendras Italijos elektros sistemos išlaidas (o ne lengvatų, susijusių su energetikos produktų ir pačios elektros energijos apmokestinimu)?

2. Ar [Sąjungos] teisė, konkrečiai Direktyvos [2003/96] 11 ir 17 straipsniai, draudžia tokius įstatymus ir kitus teisės aktus (kaip galiojantieji Italijos teisinėje sistemoje ir aprašytieji šioje nutartyje), kuriuose, viena vertus, nustatoma lengvatų sistema „daug energijos vartojančioms“ įmonėms už energetikos produktus (elektros energiją), kaip tai suprantama pagal minėtą 17 straipsnį, ir, kita vertus, galimybė pasinaudoti tokiomis lengvatomis suteikiama tik „itin daug energijos vartojančioms“ apdirbamosios pramonės sektoriaus įmonėms, neleidžiant ja naudotis kituose gamybos sektoriuose veikiančioms įmonėms?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

25 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad sąvoka „mokesčio sumažinimas“ apima lengvatas, kurios pagal nacionalinę teisę teikiamos šioje nuostatoje apibrėžtos daug energijos vartojančioms įmonėms, ir kurios taikomos sumoms, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, mokėtinoms siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas.

26 Atsakymas į šį klausimą priklauso nuo to, ar sumos, mokėtinos siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, yra mokestinės, būtent ar jos yra Direktyvos 2003/96 4 straipsnio 2 dalyje nurodyti netiesioginiai mokesčiai.

27 Iš tiesų, pirma, pagal šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalį mokesčio už energetikos produktų ir elektros naudojimą sumažinimas gali būti taikomas laikantis šioje direktyvoje nustatytų minimalių apmokestinimo lygių. Antra, pagal Direktyvos 2003/96 4 straipsnio 2 dalies apibrėžtį pagal šią direktyvą „apmokestinimo lygis“ – visas mokestis, taikomas visų netiesioginių mokesčių atžvilgiu.

28 Italijos vyriausybės nuomone, sumos, mokėtinos siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, yra ne mokestinės, bet tarifinės, nes jos padengiamos elektros tarifų dalimis.

29 Vis dėlto reikia priminti, kad mokesčio arba rinkliavos pobūdį pagal Sąjungos teisę nustato Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į objektyvius apmokestinimo šiuo mokesčiu arba rinkliava požymius ir, nepaisydamas to, kaip jis kvalifikuojamas pagal nacionalinę teisę (žr. 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, EU:C:2006:774, 107 punktą ir 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *P. Ferrero e C. ir General Beverage Europe*, C-338/08 ir C-339/08, EU:C:2010:364, 25 punktą).

30 Taigi reikia išnagrinėti objektyvias sumų, mokėtinų siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, charakteristikas.

31 Pirma, reikia nurodyti, kad, kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, sumos, mokėtinos siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, numatytos Italijos teisėje, konkrečiai kalbant, Dekreto įstatymo Nr. 83/2012 39 straipsnio 3 dalyje.

32 Be to, tam, kad sumos, mokėtinos siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, būtų pripažintos mokesčiu, reikia, kad egzistuotų pareiga mokėti šias sumas ir kad, jei ši pareiga būtų nevykdoma, apmokestinamasis asmuo kompetentingų valdžios institucijų būtų patrauktas atsakomybėn, atsižvelgiant į tai, kad netiesioginio mokesčio atveju asmuo, kuris teisiniu požiūriu turi mokėti šį mokestį, nebūtinai yra galutinis vartotojas, kuriam šios sumos buvo perkeltos (pagal analogiją, kiek tai susiję su PVM, žr. 2016 m. sausio 14 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-163/14, EU:C:2016:4, 44 punktą).

33 Atrodo, kad tai pasakytina apie sumas, mokėtinas siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas. Iš tiesų atsižvelgiant į Italijos vyriausybės pastabas matyti, kad subjektai, kurie naudojasi elektros tinklo paslaugomis, turi teisinę pareigą mokėti šias sumas Kompensaciniam elektros sektoriaus fondui. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įsitikinti, ar egzistuoja tokia pareiga ir kompetentingų institucijų pareiga kontroliuoti, ar ji vykdoma.

34 Antra, kaip taip pat matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, sumos, mokėtinos siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, skirtos nebūtinai finansuoti elektros gamybos ir tiekimo išlaidoms, bet ir bendrojo intereso tikslams, vadovaujantis viešosios valdžios institucijų

valstybinėje elektros sistemoje nustatytais padalijimo kriterijais pagal 2013 m. liepos 24 d. Ūkio plėtros ministro gaires ir 2013 m. spalio mėn. Elektros energijos ir dujų priežiūros institucijos priimtus sprendimus. Šie tikslai apima elektros energijos iš atsinaujinančių šaltinių ir energijos naudojimo efektyvumo skatinimą, išlaidas branduolinės energijos saugumui užtikrinti ir atitinkamose teritorijose taikomas kompensacijas, specialią tarifų sistemą valstybinei geležinkelių bendrovei, kompensacijas, skirtas mažoms elektros sektoriaus įmonėms, paramą tyrimams, atliekamiems elektros sektoriuje, „kompensacijos už elektrą“ padengimą ir lengvatas, teikiamas daug energijos vartojančioms įmonėms.

35 Šiomis aplinkybėmis reikia nurodyti, kad tai, jog sumos, mokėtinos siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, nėra mokamos į bendrąjį valstybės biudžetą, bet, kaip nurodė Italijos vyriausybė, pervedamos į Kompensacinio elektros sektoriaus fondo administravimo sąskaitas, kad būtų panaudotos tam tikrų kategorijų ūkio subjektams konkrečiam naudojimui, savaime negali paneigti galimybės, kad jos priskirtos mokesčių sričiai (pagal analogiją žr. 2010 m. balandžio 15 d. Sprendimo *CIBA*, C-96/08, EU:C:2010:185, 23 punktą).

36 Trečia, konkrečiau kalbant apie netiesioginius mokesčius, reikia pabrėžti, kad tokie mokesčiai paprastai perkeliami galutiniam prekės ar paslaugos vartotojui, įtraukus jį į šiam išrašytoje sąskaitoje nurodytą sumą (šiuo klausimu žr. 2016 m. sausio 14 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-163/14, EU:C:2016:4, 39 punktą).

37 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad bendras elektros sistemos išlaidas dengia elektros vartotojai, įskaitant įmones, kuriems jos yra padalijamos, jas įtraukus į sąskaitas už elektrą. Tai patvirtinta Dekreto įstatymo Nr. 83/2012 39 straipsnio 3 dalyje, pagal kurią sumos, mokėtinos siekiant padengti šias išlaidas, perkeliamos galutiniams vartotojams.

38 Be to, atrodo, kad minėtos sumos susijusios su suvartota elektra, nes pagal 2013 m. balandžio 5 d. ministerijos dekreto 3 straipsnio 2 dalį bendros elektros sistemos išlaidos mažėja pagal elektros energijos vartojimo apimtis.

39 Dėl šių priežasčių sumos, mokėtinos siekiant padengti minėtas išlaidas, negali būti prilygintos mokesčiui, nagrinėtam byloje, kurioje priimtas 2015 m. birželio 4 d. Sprendimas *Kernkraftwerke Lippe-Ems* (C-5/14, EU:C:2015:354); jame Teisingumo Teismas pripažino, kad šis mokestis negali būti laikomas apskaičiuotu tiesiogiai ar netiesiogiai remiantis elektros kiekiu tuo momentu, kai šis produktas buvo pradėtas naudoti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/96 4 straipsnio 2 dalį. Iš tiesų Teisingumo Teismas grindė šią išvadą to sprendimo 62 ir 63 punktuose pateiktais argumentais, pagal kuriuos minėtas mokestis apskaičiuojamas pagal elektros gamyboje panaudoto branduolinio kuro kiekį, ir kad šis kiekis tiesiogiai nelemia pagamintos elektros kiekio, nors šis mokestis gali būti renkamas nebūtinai pagaminus, todėl suvartojus elektros kiekį.

40 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, su sąlyga, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikrins faktus ir jiems taikomas nacionalinės teisės taisykles, reikia konstatuoti, kad sumos, mokėtinos siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, yra netiesioginiai mokesčiai pagal Direktyvos 2003/96 4 straipsnio 2 dalį.

41 Be to, kaip savo rašytinėse pastabose nurodė Komisija, kadangi sumos, mokėtinos siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, yra netiesioginiai mokesčiai, turi būti laikomasi pagal Sąjungos teisę nustatytų sąlygų, taikomų produktams, kaip antai elektrai, kuriems, kaip matyti iš Direktyvos 2008/118 1 straipsnio 1 dalies, taikoma joje nustatyta bendroji akcizų sistema.

42 Konkrečiau kalbant, pagal šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalį elektra gali būti apmokestinta kitu nei šioje direktyvoje nustatytas akcizas mokesčiu, jei, pirma, šiuo mokesčiu siekiama vieno ar kelių specialių tikslų ir, antra, jis atitinka akcizams arba PVM taikomas apmokestinimo taisykles dėl apmokestinamosios vertės nustatymo, mokesčio apskaičiavimo, apmokestinimo momento nustatymo ir kontrolės, nes šios taisyklės neapima nuostatų dėl atleidimo nuo mokesčio.

43 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar sumos, mokėtinos siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, atitinka šias sąlygas.

44 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad sąvoka „mokesčio sumažinimas“ apima lengvatas, kurios pagal nacionalinę teisę teikiamos šioje nuostatoje apibrėžtoms daug energijos vartojančioms įmonėms ir taikomos sumoms, kaip antai nagrinėjamoms pagrindinėje byloje, mokėtinoms siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, su sąlyga, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikrins faktus ir nacionalinės teisės taisykles, kuriomis grindžiamas šis Teisingumo Teismo atsakymas.

Dėl antrojo klausimo

45 Savo antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas mokesčio už suvartotą elektrą sumažinimas daug energijos vartojančioms įmonėms, kaip jos suprantamos pagal šią nuostatą, veikiančioms tik apdirbamosios pramonės sektoriuje.

46 Šiuo klausimu iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus tik įmonės, kurios vadinamos „vartojančiomis itin daug energijos“ ir kurios veikia apdirbamosios pramonės sektoriuje, naudojasi lengvatomis, susijusiomis su sumomis, mokėtinomis siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas.

47 Pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies a punktą valstybės narės gali taikyti mokesčio už suvartotą elektrą sumažinimą daug energijos vartojančioms įmonėms su sąlyga, kad, bendrai paėmus, dėl kiekvienos įmonės laikomasi šioje direktyvoje numatytų minimalių Sąjungos apmokestinimo lygių.

48 Šioje nuostatoje taip pat apibrėžta „daug elektros energijos vartojančios įmonės“ sąvoka ir, kiek tai susiję su šia apibrėžtimi, nurodyta, kad valstybės narės gali taikyti labiau ribojančius kriterijus, kaip antai pardavimo verčių, technologinio proceso ir sektoriaus apibrėžtis.

49 Iš to matyti, kad siekdamos minėtos nuostatos tikslų valstybės narės gali numatyti, kad mokesčio sumažinimu, taikomu tik daug elektros energijos naudojančioms įmonėms, gali pasinaudoti tik vieno ar kelių pramonės sektorių įmonės. Todėl pagal šią nuostatą nedraudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, pagal kuriuos lengvatomis, susijusiomis su sumomis, mokėtinomis siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, gali būti pasinaudota tik apdirbamosios pramonės sektoriuje.

50 Tokį aiškinimą patvirtina Direktyva 2003/96 siekiamų tikslų tyrimas. Iš tiesų iš šios direktyvos 9 ir 11 konstatuojamųjų dalių matyti, kad ja siekiama palikti valstybėms narėms tam tikrą diskreciją nustatyti ir įgyvendinti politikas, pritaikytas prie nacionalinių aplinkybių, ir kad įgyvendinant minėtą direktyvą patvirtintos sistemos priskirtos prie kiekvienos valstybės narės kompetencijos.

51 Tačiau reikia pabrėžti, kad tai, jog tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, pagal kuriuos mokesčio sumažinimas taikomas tik pramonės sektoriuje, neprieštarauja Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 daliai, kaip matyti iš šios direktyvos 26 straipsnio 2 dalies, nedaro įtakos klausimui, ar šie teisės aktai yra valstybės pagalba. Tačiau, kaip aiškiai nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, dėl šio klausimo nėra teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą.

52 Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas mokesčio už suvartotą elektrą sumažinimas daug energijos suvartojančioms įmonėms, kaip jos suprantamos pagal šią nuostatą, veikiančioms tik apdirbamosios pramonės sektoriuje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

53 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

1. **2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, keičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą, 17 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad sąvoka „mokesčio sumažinimas“ apima lengvatas, kurios pagal nacionalinę teisę teikiamos šioje nuostatoje apibrėžtoms daug energijos vartojančioms įmonėms ir kurios taikomos sumoms, kaip antai nagrinėjamoms pagrindinėje byloje, mokėtinoms siekiant padengti bendras elektros sistemos išlaidas, su sąlyga, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikrins faktus ir nacionalinės teisės taisykles, kuriomis grindžiamas šis Teisingumo Teismo atsakymas.**

2. **Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas mokesčio už suvartotą elektrą sumažinimas daug energijos suvartojančioms įmonėms, kaip jos suprantamos pagal šią nuostatą, veikiančioms tik apdirbamosios pramonės sektoriuje.**

Parašai.